

Sygn. akt: III AUa 563/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2015 r. w Łodzi

sprawy **Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

przy udziale zainteresowanej A. N.

o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt: V U 818/13;

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 563/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 kwietnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że A. N. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia u płatnika składek – Powiatowego Inspektoratu Weterynarii podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresie od 1 września 2004 roku do 31 grudnia 2008 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zainteresowana mająca ustalone prawo do emerytury, miała zawarte z Powiatowym Inspektoratem Weterynarii umowy o świadczenie usług z zakresu inspekcji weterynaryjnej na okresy od 1 września 2004 roku do 31 grudnia 2004 roku, 1 stycznia 2005 roku do 31 grudnia 2005 roku, od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku, od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku. W związku z zawartymi umowami obowiązek ubezpieczeń osoby wykonującej taką umowę podlega ustaleniu na zasadach przewidzianych dla osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia. W okresie od 1 września 2004 roku do 31 grudnia 2008 roku A. N. nie posiadała bowiem innego tytułu do ubezpieczeń wpływającego na schemat podlegania ubezpieczeniom z umów o świadczenie usług.

W odwołaniu od powyższej decyzji, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w T. wniósł o jej zmianę i ustalenie, że w spornym okresie A. N., mając ustalone prawo do emerytury, nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania. Zdaniem skarżącego, zaskarżona decyzja wydana została tak z obrazą przepisów KPA w szczególności art. 7 – 9 i art.77 jak i z obrazą art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585), poprzez pominięcie przedmiotowej normy przy wydawaniu decyzji oraz art. 9 ust 4a w związku z art. 6 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędne jej zastosowanie oraz przyjęcie, że w spornym okresie A. N., mając ustalone prawo do emerytury, podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu jako zleceniobiorca przez cały wskazany w decyzji okres. Nadto, także z obrazą art. 10 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 13 pkt 6 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez uznanie, iż wypłata świadczeń wynikających z umów zawartych na podstawie art. 16 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą stanowi przychód z działalności wykonywanej osobiście.

Zainteresowana A. N. przyłączyła się do odwołania.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z 27 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że A. N. w okresie od 1 września 2004 roku do 31 grudnia 2008 roku nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów o świadczenie usług weterynaryjnych, zawartych z Powiatowym Inspektorem Weterynarii w T. oraz zasądził na rzecz odwołującego się zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:

A. N. jest lekarzem weterynarii, prowadzącym od 15 stycznia 2004 roku pozarolniczą działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu usług w zakresie weterynarii. Decyzją z dnia 4 maja 2004 roku Powiatowy Lekarz Weterynarii w T. wyznaczył A. N. do wykonywania określonych czynności weterynaryjnych. W dniu 1 września 2004 roku Powiatowy Lekarz Weterynarii w T. (zleceniodawca) zawarł z A. N. (zleceniobiorcą) umowę do wykonywania czynności określonych w decyzji o wyznaczeniu (§2). W § 3 ust. 3 umowy zleceniobiorca oświadczył, że posiada odrębny tytuł ubezpieczenia społecznego i nie wnosi o opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne wynikające z niniejszej umowy. W § 3 ust. 4 wskazano, że organy Inspekcji Weterynaryjnej sprawują nadzór nad prawidłowym wykonaniem czynności stanowiących przedmiot umowy, na zasadach określonych w ustawie o Inspekcji Weterynaryjnej z dnia 29 stycznia 2004 roku (Dz. U. Nr 33, poz. 287) oraz innych przepisach z zakresu administracyjnego prawa weterynaryjnego. Tożsama umowa została zawarta w dniu 3 stycznia 2005 roku na okres od 1 stycznia 2005 roku do 31 grudnia 2005 roku. Decyzją Nr (...) z dnia 2 stycznia 2006 roku Powiatowy Lekarz Weterynarii w T. wyznaczył A. N. do sprawowania nadzoru nad ubojem zwierząt rzeźnych w tym badania przedubojowego i poubojowego, oceny mięsa i nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt w trakcie uboju, pobierania próbek do badań monitoringowych, sprawowania nadzoru nad rozbiorem, przechowywaniem mięsa i wystawianiem świadectw zdrowia w wymienionych zakładach. W dniu 2 stycznia 2006 roku Powiatowy Lekarz Weterynarii w T. (wyznaczający) zawarł z A. N. – lekarzem weterynarii (wyznaczonym) umowę w nawiązaniu do postanowień art. 16 ustawy z 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej i w związku z decyzją z dnia 2 stycznia 2006 roku wydaną przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w T. na czas oznaczony tj. od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006. Rodzaj, zakres i sposób wykonania czynności oraz miejsce określała decyzja nr (...) z dnia 1 września 2005 roku stanowiąca załącznik do umowy (§ 1 pkt 1). W umowie A. N. oświadczyła, że posiada odrębny tytuł ubezpieczenia społecznego i nie wносиła o opłacenie składek na ubezpieczenie społeczne wynikające z niniejszej umowy (§ 1 pkt 2). Zgodnie z paragrafem 4 pkt 1 umowy Powiatowy Lekarz Weterynarii w T. ponosił odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez A. N. osobom trzecim, na skutek działań podjętych przy wykonywaniu powierzonych czynności. W myśl paragrafu 4 pkt 2 umowy nadzór na prawidłowym wykonaniem czynności objętych umową sprawują Organy Inspekcji Weterynaryjnej. Paragraf 5 pkt 2 stanowił, że A. N. zobowiązana była przy wykonywaniu czynności stanowiących przedmiot umowy posiadać upoważnienie wydane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w T.. Kolejna umowa o wykonywanie czynności weterynaryjnych, została zawarta między Powiatowym Lekarzem

Weterynarii w T. i A. N. w dniu 2 stycznia 2007 roku, na okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007r. Umowa ta miała podobną treść, jak umowa z dnia 2 stycznia 2006 roku. W okresie wykonywania czynności na rzecz Powiatowego Lekarza Weterynarii w T. A. N. była uprawniona do emerytury. Zainteresowana wykonywała zlecenia na rzecz Powiatowego Lekarza Weterynarii w T. jako przedsiębiorca w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Od 1 października 2004 roku do 30 grudnia 2008 roku A. N. została zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego przez płatnika składek – Powiatowy Inspektorat Weterynarii. Ponadto A. N. od 1 lipca 2003 roku była zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba mająca ustalone prawo do emerytury. Za lata 2004-2008 zainteresowana nie wykazała dochodów z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej. Od 1 września 2009 roku A. N. została wyrejestrowana z ubezpieczenia zdrowotnego.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji stwierdził, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Powołując się na treść art. 16 ustawy z 29 stycznia 2004r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007r. Nr 121, poz. 842 – tekst jednolity z późn. zm.) i art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 9 ust. 5 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 – tekst jednolity z późn. zm.), przywołując argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 roku sygn. akt. I UK 448/11 oraz podnosząc, że zainteresowana od 2004 roku prowadzi działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług weterynaryjnych, a przedmiotowe umowy zawierała w ramach tej działalności, sąd ten skonstatował, że zainteresowana nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia albowiem tak w świetle obowiązujących przepisów jak i ugruntowanego już orzecznictwa, wykonywanie czynności w zakresie inspekcji weterynaryjnej nie stanowi samodzielnej podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli są one wykonywane w ramach prowadzonej przez przedsiębiorcę pozarolniczej działalności gospodarczej.

W apelacji organ rentowy zaskarżył ten wyrok w całości, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 9 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442) poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że A. N. w spornym okresie od 1 września 2004 roku do 31 grudnia 2008 roku nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów o świadczenie usług weterynaryjnych zawartych z Powiatowym Inspektorem Weterynarii w T.;

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że ubezpieczona w spornym okresie wykonywała na podstawie umów zawartych z Powiatowym Inspektorem Weterynaryjnym czynności z wyznaczenia w ramach prowadzonej działalności weterynaryjnej (jako przedsiębiorca).

Wskazując na powyższe apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Uzasadniając podniesione zarzuty apelujący wywodził, że zainteresowana nie mogła wykonywać zleceń na rzecz Inspektora Weterynarii w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, skoro nie była przedsiębiorcą.

Odwołujący się Powiatowy Inspektor Weterynaryjny w T. oraz zainteresowana A. N. wnosili o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Sąd pierwszej instancji trafnie wywiódł, że istota rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy zainteresowana zawarła zakwestionowane przez organ rentowy umowy zlecenia z odwołującym się Powiatowym Inspektorem Weterynarii w T. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej (i wtedy zainteresowana nie podlega ubezpieczeniom społecznym), czy też umowy te zostały zawarte nie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej (i wtedy zainteresowana podlega ubezpieczeniom społecznym).

Zasadnym jednakże okazał się postawiony w apelacji zarzut obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c., albowiem poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenie, że przedmiotowe umowy zostały zawarte i były realizowane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, nie znajduje oparcia ani w treści przeprowadzonych dowodów ani w okolicznościach sprawy. Takiej treści wniosku, formułowanego na tle materiału dowodowego sprawy i jej okoliczności, nie da się także pogodzić z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Treść dokumentów zgromadzonych w aktach jest jednoznaczna. A. N. zarejestrował wprawdzie w dniu 15 stycznia 2004 roku działalność gospodarczą ale jak wynika z przedstawionych Sądowi pierwszej instancji druków (...) i (...) już z dniem 1 września 2004 roku zgłosiła w organie rentowym wyrejestrowanie z ubezpieczenia i dokonała wyrejestrowania płatnika składek. Powyższe koreluje z ustalonym przez sąd pierwszej instancji faktem, że za lata 2004-2008 zainteresowana nie wykazała żadnych dochodów z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Powyższe, przy uwzględnieniu także treści samych umów, w których jako strona wskazywana jest osoba fizyczna oraz formy dokonywania rozliczeń podatkowych, dokonywanych tak jak od działalności prowadzonej osobiście, prowadziło do konieczności zmiany ustaleń faktycznych, zgodnie z żądaniem apelacji i przyjęcie, że wykonywanie spornych usług weterynaryjnych odbywało się poza zarejestrowaną działalnością gospodarczą na podstawie umów cywilnoprawnych, zawartych poza zarejestrowaną działalnością gospodarczą. O tym bowiem czy dana umowa cywilnoprawna została zawarta i była wykonywana w ramach działalności gospodarczej, czy też poza nią świadczą okoliczności konkretnego przypadku, przede wszystkim treść umowy oraz wola stron nawiązania i pozostawiania w określonym stosunku prawnym. Dla przyjęcia, że mamy do czynienia z zawarciem i realizowaniem umowy w ramach zarejestrowanej działalności, nie wystarczy, jak zdaje się to rozumieć sąd pierwszej instancji, samo formalne wykazanie, że podmiot zarejestrował formalnie działalność gospodarczą o zakresie odpowiadającym rodzajowi realizowanych usług. Fakt formalnego zarejestrowania działalności, bez woli jej prowadzenia i bez woli realizowania w ramach tej działalności spornych usług zleconych, nie mógł prowadzić do sformułowanego przez sąd pierwszej instancji wniosku.

Przy tak zmienionej podstawie faktycznej, nie do zaakceptowania było także stanowisko sądu pierwszej instancji co do zastosowanego prawa materialnego. Wykonywanie pracy na podstawie umowy z Powiatowym Lekarzem Weterynarii nie stanowi odrębnego tytułu do ubezpieczeń tylko wówczas gdy ma miejsce w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej. Wtedy bowiem tytułem do ubezpieczeń jest działalność gospodarcza. Jeżeli zaś przedsiębiorca zawiera umowę cywilnoprawną jako osoba fizyczna, nie jako podmiot, to wykonywanie takiej umowy obok działalności skutkuje zbiegiem odrębnych podstaw podlegania ubezpieczeniom społecznym - art. 9 ust. 2 i ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Ocena charakteru prawnego umów zlecenia, jako tytułów do ubezpieczeń, zawieranych przez lekarzy weterynarii na podstawie tak zwanego wyznaczenia, była wielokrotnie przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego. Wskazać w tym zakresie należy na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 roku III UK 24/09, z 11 sierpnia 2009 roku III UK 27/09, z dnia 14 grudnia 2010 roku I UK 209/10, konstatując, że czym innym jest opodatkowanie takich umów a czym innym podleganie ubezpieczeniom. Tam gdzie mamy do czynienia z wykonywaniem usług weterynaryjnych w oparciu o zawarte i realizowane umowy cywilnoprawne, obok zarejestrowanej działalności gospodarczej, tam dochodzi do powstania z tego tytułu obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jeszcze raz bowiem należy powtórzyć, że wykonywanie czynności w zakresie Inspekcji Weterynaryjnej nie stanowi samodzielnej podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym, wówczas gdy są one wykonywane w ramach prowadzonej przez przedsiębiorcę pozarolniczej działalności gospodarczej. Prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, to zaś kwestia faktów zależna od okoliczności danego przypadku, która nie może być sprowadzona jedynie do kwestii formalnego posiadania statusu przedsiębiorcy przez lekarza weterynarii wykonującego usługi.

Powyższe rozważania, nie kolidują także z treścią przepisów prawa materialnego odnoszących się do świadczenia usług weterynaryjnych. Decyzja o wyznaczeniu lekarza weterynarii nie zajmuje się bowiem w ogóle podstawą świadczenia usług. To zostaje określone w odrębnej umowie - art. 16 ust. 3 ustawy z 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej (tekst jednolity - Dz. U. Nr 112, poz. 744 ze zm.). Nie ma przeszkód prawnych, aby umowa cywilnoprawna została zawarta z lekarzem weterynarii jako osobą fizyczną o określonych kwalifikacjach, który

odrębnie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci zakładu leczniczego dla zwierząt. Umowa taka może być również zawarta z lekarzem weterynarii jako podmiotem gospodarczym, który zlecone czynności realizuje w zakresie prowadzonej działalności. Niczego istotnego w tym zakresie nie wprowadziła zmiana ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej z 2009 roku.

W tym stanie rzeczy, z omówionych wyżej względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.